
Valtiovarainministeriölle
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyihin liittyviksi laeiksi

Kansainvälisten veroriitojen tehokkaat ratkaisumenettelyt ovat tärkeitä sekä verovelvolliselle että veronsaajalle. Kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyjen perimmäisenä tarkoituksena on poistaa verovelvolliseen muutoin kohdistuva kansainvälinen kahden- tai monenkertainen verotus, joka aiheutuu valtioiden erilaisista tulkinnoista liittyen esimerkiksi markkinaehtoiseen siirtohinnoitteluun, kiinteän toimipaikan muodostumiseen tai tulotyyppeihin. Veroriitojen ratkaisumenettelyt voidaan nähdä tärkeiksi myös sen varmistamiseksi, että kansainväliseen toimintaan liittyvien tulojen verotusvallan jako valtioiden välillä toteutuisi mahdollisimman pitkälle siten, kuin siitä on verosopimuksissa sovittu.

Hallituksen esitysluonnoksen tavoitteita ja valittuja sääntelyratkaisuja voidaan pitää pääosin tarkoituksenmukaisina ja hyvin perusteltuina. Erityisen tärkeää on, että kansainvälisten veroriitojen erilaiset ratkaisumenettelyt, jotka perustuvat kahdenvälisiin verosopimuksiin, EU:n arbitraatiosopimukseen ja jatkossa myös EU:n riitojenratkaisudirektiiviin, tuodaan saman lain alaisuuteen siitäkin huolimatta, että menettelyt joiltakin osin poikkeavat toisistaan.

Hallituksen esitysluonnoksen 14 §:ssä säädettäisiin kansainvälisten riidanratkaisumenettelyiden ja kansallisten muutoksenhakekeinojen suhteesta. Esitysluonnoksessa on päädytty ratkaisuun, jossa verovelvollisen tulee valita näiden keinojen välillä. Ratkaisua on perusteltu erityisesti sillä, että prosessuaalisesti ei olisi tehokasta, että saman asian voisi saada käsitellyksi monessa eri menettelyssä. Lisäksi on viitattu siihen, että muissakin valtioissa on valittu vastaava ratkaisu. Jälkimmäisen osalta on kuitenkin huomattava, että esitysluonnoksen vertailun perusteella esimerkiksi Ruotsissa ei vastaavaan ratkaisuun kuitenkaan ilmeisesti olla päätyvässä.

Esitysluonnoksessa valittu lähestymistapa muuttaisi merkittävästi nykyistä tilannetta, jossa kansainväliset riidanratkaisukeinot ovat yleensä verovelvollisen viimesijainen käytettävissä oleva menettely, jos kansalliset muutoksenhakekeinot eivät johda kansainvälisen kahdenkertaisen verotuksen poistamiseen. Hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, että verovelvollisen tulisi jatkossa entistä tarkemmin harkita, missä menettelyssä oman asiansa haluaisi saada käsitellyksi. Käytännössä esitysluonnoksen lähestymistapa merkitsisi sitä, että kansallinen muutoksenhaku ja kansainvälinen veroriidanratkaisu nähtäisiin päällekkäisinä menettelyinä, joiden välillä verovelvollisen tulisi valita. Perustellumpaa olisi kuitenkin katsoa, että kansainvälinen riidanratkaisumenettely täydentää valtioiden kansallisia muutoksenhakumenettelyjä siinä (erityis-)tilanteessa, että verovelvollista näistä huolimatta uhkaa verosopimusten tarkoituksen vastainen kansainvälinen kahdenkertainen verotus.

Esitysluonnoksessa ei ole käsitelty tarkemmin muita mahdollisia vaikutuksia, joita nyt esitetty ratkaisuvaihtoehto aiheuttaisi. Todennäköistä on, että merkittävä osa kansainvälisistä veroriidoista siirtyisi käsiteltäväksi kansainvälisissä riidanratkaisumenettelyissä erityisesti silloin, kun sovellettavaksi tulisi pakkoarbitraatiomenettely. Pakkoarbitraatiomenettely varmistaisi verovelvolliselle sen, että kansainvälinen kahdenkertainen verotus poistettaisiin toisin kuin kansallinen muutoksenhaku, jossa vastaavaa varmuutta ei olisi. Kun kansainväliset riidanratkaisumenettelyt kuitenkin poikkeavat monin tavoin kansallisesta muutoksenhausta muun muassa oikeusturvan ja ratkaisujen julkisuuden osalta, tulisi huolellisesti harkita sitä, voidaanko verovelvollinen nyt tarkoitettulla tavalla lainsäädäntökeinoin ”ohjata” kansallisten muutoksenhakekeinojen sijaan kansainväliseen riidanratkaisumenettelyyn. Lisäksi huomioon tulisi ottaa se, että kansainvälisten riitatapausten siirtyminen kansainvälisiin riidanratkaisumenettelyihin voi tosiasiallisesti myös heikentää kansainvälisen verotuksen ennakoitavuutta, kun riitatapauksia menisi entistä harvemmin KHO:een ratkaistavaksi.

Ystävällisesti

Tomi Viitala